

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
na celo leto K 4.—
na pol leta „ 2.—
na četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 11.

V Mariboru, dne 12. marca 1903.

Tečaj XXXVII.

Slovinci!

Občni zbor „Slovenskega društva“, ki sme raztezati svoj delokrog na celi Spodnji Štajer, Vam daje priložnost, da izrečete svoje mnenje o Vašem zasramovanju po mariborskem časniku tistih ljudij, ki od Vas živijo, t. j. nemških trgovcev, obrtnikov in uradnikov! Vdeležite se v obilnem številu občnega zbora, ki se vrši v nedeljo, dne 15. sušca 1903 ob 3. uri popol. v Narodnem domu v Mariboru!

Psovati ne nehajo!

Mariborsko glasilo nemških uradnikov, trgovcev in obrtnikov, »Marburger Zeitung«, besni zaradi tega, ker smo slovenskemu ljudstvu naznanili, da ga psuje ta list pred celo javnostjo kot ljudstvo ljudožrcev, morilcev in roparjev, in ker smo v zadnji številki ob robih prinesli pozive: »Slovinci! List mariborskih uradnikov, trgovcev in obrtnikov vas je imenoval ljudstvo morilcev! Slovinci! List nemških uradnikov, trgovcev in obrtnikov vas psuje, vas blati pred celim svetom! Slovenska politična društva, razložite ljudstvu žaljenja nasprotnikov! Voditelji štajerskih Slovencev, kje ste? Branite narod!« Pred Nemci se list ni sramoval opsovati na najgrši način

spodnještajersko slovensko ljudstvo! Misli je, dobro, če izvajajo Nemci posledice iz teh poročil in se ogibajo premoženju in življenju nevarnega slovenskega ljudstva. Saj je glavna nakana prenapetih nemških listov, delati na to, da se uniči slovensko ljudstvo in se tem preje sezida nemški most do Adrije. Zato blati slovensko ime in skušajo s tem slovenskemu ljudstvu škodovati tudi v gospodarskem oziru. Zdaj pa, ko smo mi razglasili nesramna nemška žaljenja tudi slovenskemu ljudstvu, sedaj prešinja Nemce strah, in ves svoj rumeni žolč izlivajo na naš list! In zakaj jih prešinja strah? Boje se, da bi se Slovinci tudi začeli ogibati Nemcev, iz katerih vrst prihajajo taka huda žaljenja!

Nemški listi mislijo, da bomo sedaj mi utihnili, ker so nam pokazali svojo jezo. Toda motijo se! Mi bomo nadalje natanko obveščali spodnještajerske Slovence, kako se jim neprenehoma jemlje njih dobro in pošteno ime! Naj postane jasno, kako nas voditelji Nemcev sovražijo, kako nam povsodi hočejo škodovati! V naslednjem prinašamo najnovejša žaljenja, ki so se izvršila v nemških listih nasproti Slovincem.

1. »Marburger Zeitung« z dne 7. marca poroča, da je v neki tukajšnji prodajalni za steklenino ženska oseba ukradla majoliko. Nemški list hudobno pristavlja, da je govorila slovenski, češ, tatica je bila zopet Slovenka. Kdor ne pozna Slovencev, mora počasi, ako vedno čita taka poročila, začeti misliti, da smo Slovinci sami tatovi. A tudi nemški čitatelji, ki nas sicer poznajo, dobivajo polagoma nezaupanje do nas!

2. »Marburger Zeitung« z dne 10. t. m. poroča o porotnih obravnavah pred mariborskim okrož. sodiščem in sicer o obravnavi proti obtoženki Mariji Misji in Frančiški Krajnc, ki sta bili obedve obtoženi radi detomora, in proti Janezu Šegula, obtoženemu radi težke telesne poškodbe. Hudodelstvo je hudodelstvo, in vsak pošten človek je obsoja. A kazati na hudodelnike ter rekati: glejte, ti spadajo k temu in k temu narodu! to je brezobrazno lopovstvo! In tako stori imenovani nemški list, kajti svojemu poročilu o imenovanih treh obravnavah pristavlja: »Šegula in obe imenovani detomorilki so se zagovarjali le slovenski!« Ravnanje tega lista je tembolj predrzno, ker je glasilo nemških mariborskih trgovcev, obrtnikov in uradnikov, ki živijo skoro izključno le od Slovencev!

3. V Ljutomeru se je osnovalo sokolsko društvo. Da se Nemci zboje vsakega novega slovenskega društva, nam je umljivo, in zato bi jih razumeli, ako bi pisali proti takim društvom. Toda tudi tako pisanje mora ostati v mejah dostojnosti in se pri tem ne sme žaliti celi slovenski narod, posebno pa še ne s pripovedovanjem lažljivih dogodkov. A kako piše graški nemški list »Tagespost« proti ljutomerskemu Sokolu? Obrekuje vse slovensko sokolstvo in pravi, da se je sokolski duh pokazal pri nastopu celjskega Sokola ob Slomšekovi slavnosti pred par leti v Ljutomeru. O tem nastopu poroča: »... nesramno so žalili (celjski Sokoli) pravo gostoljubja nemškega trga ljutomerskega, kamor so pridrevli kot tolpa divjih Hunov!«

Listek.

Ivan Skuhala

kn.-šk. duh. svetovalec, dekan in župnik v Ljutomeru.
Črtice iz prijateljskega peresa.

(Dalje.)

Sv. misijon v Ljutomeru.

Ko so si bili pokojni gospod dekan Skuhala župnijsko cerkev tako lepo pomladili, da so ž njo imeli veliko veselje, sedaj so jeli misliti še na duhovno ponovljenje svoje drage črede. Zaposlili so si pred vsem pri preč. kn. šk. ordinarijatu v Mariboru dovoljenja in potrebnih predpravil za obhajanje sv. misijona, kakoršnega že ni bilo v Ljutomeru od časa pokojnega g. župnika Šrola. Na to so si naprosili č. g. gospodov misijonarjev iz družbe Jezusove iz Ljubljane. Vse je bilo lepo priskrbljeno. Ko pa naznanijo sv. misijon politični gosposki, jim ta odpiše, da zdaj ne more biti, češ da razsaja med otroci nalezljiva bolezen. Ta odgovor spravi je vedno krotkega gospoda dekana na noge. Napisali so priziv v Gradec, češ, da nobena šola ni zaprta, da tudi za nalezljivimi boleznimi ni umrl ne eden otrok ne, da se sploh ne ve za nalezljive bolezni. In res, v Gradcu so uslišali pritožbo rajnega gospoda dekana in so dovolili sv. misijon ob določenem času.

Le šolarji se ga skupno niso smeli vdeleževati in pa nekš mož, ki se ga je po nepotrebnem močno bal.

Šesto nedeljo po veliki noči, dne 11. maja 1902 se je začel sv. misijon in binkoštni ponedeljek se je prav slovesno sklenil. Vdeležba je bila vseskozi velikanska. Ni dvomiti, da je tudi mnogo dobrega duhovnega sadu obrodil. Binkoštni ponedeljek na večer sta pa začela č. g. misijonarja iz družbe Jezusove: o. Jakob Verhovec in o. Janez Kunstelj, razlagati večne resnice tudi v nemškem jeziku. Ljutomeržani, ki razumejo nemški, so se teh pridig prav skrbno udeleževali. Tako so pokojni gospod dekan pokazali, da so jim vsi župljani jednako pri srcu, ali že govori slovenski, ali pa nemški: da le Bogu lepo služijo.

Zadnja pot na Češko.

Kmalu po dokončanem svetem misijonu so se pokojni gospod dekan Skuhala zopet podali v Marijine Lazne na Češko. Vrnili so se — navidez — pokrepčani. Obiskali so vse župnije svojega obsežnega dekanata, da so opravili poskušnje iz krščanskega nauka in da so pregledali cerkve in njihovo imetje. Vdeležili so se dne 10. avgusta 1902 še zlate sv. maše našega preč. g. stolnega prošta, monsinjora Lavrencija Herga v Središču, kjer smo se razveselili, ko smo jih

zagledali v svoji sredini. Bilo je upati, da še toliko ozdravijo od svoje bolezni, da bodo vsaj par let še mogli delovati v vinogradu Gospodovem. Ob novem letu so pisali svojemu prijatelju, da se tako dobro počutijo, da jim to leto ne bo treba več hoditi v češke toplice. Kdo bi si bil mislil, da res ne bodo več mogli tje gori priti. Odkar jim je preč. kn.-šk. ordinarijat, v porazumljenju s ces. vlado, bil dal tretjega gospoda kapelana, gospodu dekanu ni bilo več treba pridigovati, a bili so k temu vedno pripravljeni. Kajpada jim pridni gg. kapelani niso pustili več na leco zahajati, ker niso bili v stanu prebrati berila in sv. evangelija, da ne bi bili na leci — zaspali, ker zaspanec jih je hudo motil, koderkoli so hodili, karkoli so počeli. Bil je to nasledek njihove srčne hibe, ki jih je že parkrat bila spravila blizu groba, a jim zopet za nekaj časa prizanesla.

Gospoda dekana zadnji dnevi.

Ker se dela nikoli niso izogibali, ni čuda, da so poleg svojih stanovskih dolžnosti si dali še marsikateri drugi posel naložiti. Tako so n. pr. že več let opravljali službo blagajnika pri krajnem šolskem svetu, so bili ud okrajnega šolskega sveta, predsednik »Čitalnici« in ud pri raznih odborih.

Kakor so radi zahajali v družbo duhovnikov, tako jih je veselilo, če so ti radi k

 Današnji list ima „Naš Dom“ kot prilogo! 

Nemški listi storijo vse, da bi veljali Slovenci pred svetom kot surov, divji narod!

4. Dne 5. t. m. je bila, kakor znano, občinska volitev v Vojniku, pri kateri so se zmagali Nemci. »Grazer Tagblatt« poroča o teh volitvah. Ker pa ne zna nič nečastnega povedati o slovenskih volilcih, zatekel se je k laži in obrekevanju. Piše namreč: »... govorica je razširjena, da so Slovenci skušali nemške volilce z denarjem podkupiti!« Ker se ne da nič dokazati, se nemški pošteni jakovič poslužuje »govorice«. Slovensko ljudstvo pa je vendar zopet obdolženo nečastnega dejanja!

Nemški listi so nas začeli torej načrtoma obrekovati. Tega Slovenci ne smemo dopustiti! Zakaj bi si dali jemati dobro in pošteno ime od ljudi, ki živijo od nas na naši slovenski zemlji. »Slovensko društvo« v Mariboru bo v nedeljo prvo govorilo, kako se nam je braniti pred nesramnimi nemškimi napadi. Prepričani smo, da bodo besede tega društva našle odmev po celi slovenski domovini!

Državni zbor.

Dunaj, 9. marca 1903.

Mučanje vojakov.

Preden se je začela razprava o državnem proračunu za leto 1903, so pokazali socijalni demokrati, da se to brez njihovega dovoljenja ne sme vršiti. Vložili so nujni predlog, v katerem so se pritoževali radi groznih — resničnih, ali namišljenih — muk, katerim so baje podvrženi vojaki 10. vojnega kora. Osebito generala Galgozy-a so dolžili teh hudodelstev. Stvar je pa skoraj gotovo čisto drugačna. Ta general ni prijatelj židom; zatega voljo ne kupuje za vojno potrebne stvari pri judovskih spekulanti, ampak kolikor le mogoče naravnost pri proizvajalcih. Ker so pa socijalni demokrati zavezniki Judov, so ravno oni (mokrači) — njim na čelu Dazinsky — se z vso silo zagnali v imenovanega generala. Domobranski minister Welsersheimb je kaj lahko branil obdolženega generala. Predlog mokračev: naj se začne preiskava proti generalu Galgozy-ju, se je v četrtek 5. marca z vsemi glasovi proti 15 odklonil. Toda mokrači so zabranili, da se ni mogla pričeti proračunska razprava. Sodi se pa, da se bo vendar pričela v četrtek 10. marca.

Slovani v Primorju.

Slovenski list, izhajajoč v Trstu »Edinost«, je prinesel novico, da sta avstrijska in laška vlada sklenili tajno pogodbo, vsled

katere se je zavezala avstrijska vlada, da ne bo podpirala avstrijskih Slovanov, ker bi to bilo na škodo primorskim Lahom. Čelenu svetu je znano, da avstrijski Lahi skilijo v Italijo. Razširjena je po vsem Primorskem laška družba: »iridenta« po imenu, katera pripravlja avstrijske Lahe na priklop k laškemu kraljestvu. Poslanca Bianchini (Hrvat iz Dalmacije) in Spinčić (Hrvat iz Istre), sta vprašala ministerskega predsednika dr. Körberja, ali je res Avstrija sklenila z Laško zgoraj omenjeno pogodbo? Dr. Körber je kmalu odgovoril in odločno tajil tako pogodbo. Nato je predlagal Bianchini, naj se začne obravnavati o odgovoru ministra dr. Körberja. Poslanska zbornica pa je odklonila ta predlog. Zdaj zakliče Spinčić: »Dobro; bomo pa vložili nujni predlog.« Ministerski predsednik se je zbal nujnega predloga ter poklical k sebi imenovana poslanca Bianchinija in Spinčića in njima prigovarjal, naj odnehata od svojega nujnega predloga, ker bi stem zabranila, da se proračunska obravnavana ne bi mogla še tako kmalu pričeti. Obljubil njima je, da hoče priskrbeti, da prideta pri prvem čitanju državnega proračuna k besedi, kjer lahko potožita svoje težnje. Vdala sta se Körberju; nujni predlog je izostal. Pokazala se je zopet pri tej priložnosti slovanska prijenljivost.

Sprememba opravnega reda v poslanski zbornici.

Odsek, ki se peča s spremembo opravnega reda, je izvolil pododsek, kateri naj nasvetuje, kako se ima opravljeni red spremeniti. Zvedelo se je, da predlaga pododsek sledeče spremembe: 1. Dozdaj so bili odseki poslanske zbornice sklepni, če je bila navzoča nadpolovica članov. Od zdaj za naprej bi pa k sklepčnosti zadostovala ena tretjina odsekovih članov. Do zdaj se je prav mnogokrat prigodilo, da odseki niso bili sklepni, ker ni došla niti polovica članov k seji. 2. Prvo čitanje vladnih predlogov in sklepov gospodske zbornice se vrši samo takrat, če to sklene poslanska zbornica po dvetretjinski večini glasov. Če pri samostalnih predlogih isto zahteva predlagatelj, tudi izostane prvo čitanje. 3. Pri nujnih predlogih sme govoriti samo predlagatelj. Če potem dvetretjinska večina glasov odloči za nujnost, se vrši nadaljna obravnavna. 4. Glasovanje po imenih odpade v mnogih slučajih. 5. Če zahteva 50 poslancev, se morajo interpelacije tekom seje prečitati. 6. Tisti, na katerega je obrnjena interpelacija, mora na njo odgovoriti v šestih tednih, ali pa povedati vzrok, zakaj tega ne stori. Do zdaj se je smelo zahtevati, da se je začel razgovor o odgovoru na interpelacijo,

to bo odpadlo v prihodnje. Zbornica sklene samo, se-li vzame odgovor na znanje ali ne.

Slatina in Šmarje.

Poljedelski minister baron Giovanelli je odgovoril na interpelacijo poslanca Ploja in tovarišev o posojilih za vinograde, vničene po trtni uši, sledeče:

V seji visoke zbornice dne 9. aprila 1902 so interpelirali gg. poslanci dr. Ploj in tovariši, zakaj se niso takoj izplačala brezobrestna državna in deželna posojila in se izvršile druge od mene odredene pomoči v okrajih Slatina in Šmarje. Dovoljujem si na to sledeče odgovoriti: Že v poletju l. 1901, torej pred interpelacijo, sem dovolil predlog, katerega je stavilo namestništvo v Gradcu v sporazumljenju z dežel. odborom, da se takoj po vložitvi prošnje izplačajo dotične podpore, ker priznavam, kako velik pomen ima nagla odprava s takojšnjim izplačanjem posojil za vinograde, vničene po trtni uši.

Od l. 1902 se je določil še zgodnejši obrok za vlaganje vsakoletnih prenosov, kakor tudi za posvetovanje pri namestništvu in dežel. odboru ter za vlaganje istih na poljedelsko ministrstvo. Nadalje se naj vinarskim inštruktorjem naroči, v prihodnje ubožnim posestnikom prošnje izdelovati; tudi se je določilo, da se v prihodnji zemljišče z ozirom na sposobnost za vsajanje vinske trte pregleda po nadzornikih in sicer pred dovoljenjem posojila, torej med proučevanjem prošnje.

Pri tej priložnosti se tudi lahko pregleda že prieto rigoliranje ali novo nasajanje ter se nadaljno nadzorovanje zemljišče lahko opusti, ker imajo nadzorniki itak mnogo opravila. Sicer se boče tudi za naprej z ozirom na varstvo upnika, namreč države in dežele, šele tedaj prva polovica posojila izplačala, ko se isto vknjiži. — Medtem ko je bilo dozdaj izplačevanje prve polovice posojila odvisno od tega, da je nadzornik izgotovil prej certifikat, na podlagi katerega je potrdil, da se je z lastnimi očmi prepričal o spojitvenih pogojih za izplačanje posojilnega deleža, namreč, da se je na zemljišču rigolilo ali deloma posadilo — ima nov način to prednost pred prejšnjim, da se izplača prva polovica posojila takoj po dovoljenju istega, ker se je odločilno pregledovanje zemljišča že vršilo med proučevanjem prošnje ter zopetno ni potrebno.

Ravno izgotavljanje certifikatov, ki je še bilo v l. 1901 v navadi, je krivo, da se je l. 1901 izplačevanje posojil nekaterim posestnikom vinogradov v okrajih Slatina in Šmarje tako zavleklo in kar ne samo gg. interpelantje, ampak tudi jaz obžalujem. Tamošnji nadzornik, vinorejski inštruktor Kušec, je zbolel, predno je pregledal dotične vinograde ter mogel izgotoviti certifikate. Ker pa ni svoje obolevosti naznanil, niso mogli odločiti činitelj takoj drugega nadzornika s preiskovanjem ter izgotavljanjem certifikatov pooblastiti. Na ta način se je moglo to šele v februarju l. 1902 zgoditi ter so došli dotični certifikati šele 21. marca oziroma 4. aprila 1902 na okrajna glavarstva v Celju in Ptuj.

Na podlagi teh mojih izvajanj je pričakovati, da se boče v prihodnje popolnoma ugodilo željam gospodov interpelantov.

Dopisi.

Maribor. (Papeževa slavnost v bogoslovju.) Krasen večer so nam priredili v nedeljo gospodje bogoslovci. Lahko rečemo, da že dolgo nismo pri kaki veselici

Priprave za pogreb.

Vsi skupaj smo odprli železno blegajno, da smo iz nje vzdignili pokojnikovo oporoko. Ker v njej ni bilo posebnih naročil zastran pogreba, smo določili, da se v okrašen leseni krsti pokoplje truplo na domačem pokopališču, poleg velikega križa, kjer že več č. gg. duhovnikov počiva.

Čas pogreba se je nastavljal na petek, dne 20. febr. ob pol 10. uri predpoldne. Medtem se je položilo truplo v župnijski pisarni, tik smrtne sobe, »na pravdo« ali na mrtvaški oder.

Ko je bil stari cerkvenik obzvonil dan, zapel je turobno veliki zvon, ki je nesel žalostno naznanilo po široki župniji ljutomerski, da so toliko ljubljani in globoko omilovani gospod dekan Skuhala preminili. Ob 5. uri pa je pisec teh vrstic pristopil k velikemu altarju osirotele župnijske cerkve in je prvi opravil nekrvavo daritev nove zaveze za dušni mir svojega dragega prijatelja.

Od vseh strani so ljudje vreli trumoma v župnišče, pokojnega gospoda dekana škropiti in »križati« — pa molit za njih dušni mir in pokoj. Pretresljiv jok se je razlegel ves dragi dan. Gospod vodja c. kr. okraj. glavarstva, pl. Rainer, ki je za časa bolezni po trikrat na dan poslal prašat po stanju gospoda dekana, bil je prvi, ki je pismeno naznanil svoje globoko sožalje radi smrti njegove.

njim prihajali. Tudi med svoje župljane so radi hodili in se z njimi veselili pri njihovih pošteni veselicih. Še v četrtek, dne 12. febr. so bili na pošteni kmečki gostiji, ne da bi bili tam jedli in pili, samo le, da so svoje predrage jim svate počastili in razveselili.

V soboto, dne 14. febr. jih je bolezen hujše napadla; a ker so je bili navajeni, niso mnogo nanjo porajali. V nedeljo je postala pa tako huda, da niso več mogli v cerkev iti. V ponedeljek jim je bilo malo odleglo, a v torek napovedovala se je že nemila smrt. Domači zdravnik, gosp. dr. Chloupek, pokliče prvega, pokliče drugega gospoda tovariša. Vsi so spoznali stanje kot jako opasno, a upali so, da krepka narava premaga še te napade, kakor jih je že toliko odbila. Umni zdravniki so poskusili vse, kar so vedeli in znali; vse je ostalo brez uspeha. Zato jim nismo dalje pridržavali sv. zakramentov za umirajoče. Pred vsprejemom sv. popotnice so še na glas molili za svojim zvestim prijateljem pripravljane molitve in so razločno povedali, da nimajo nobenega sovraštva do nikogar in bi vsakega radi prosili za odpuščanje, če bi vedeli, da so koga kedaj razžalili. Šele na to, ko so presladko ime: Jezus izgovorili, so prejeli sv. papežev blagoslov za sv. odpustke v zadnji uri. Vse to se je vršilo v torek večer v pričo treh častitih mašnikov, blizu vseh

njihovih poslov in več prebivalcev trga Ljutomerskega. Na to so do polnoči prav mirno spali. Če jih je kdo kaj vprašal — kar se je moralo glasno zgoditi, ker kri, ki jim je silila v možgane, jim je bila večinoma vzela posluš — so le s kratkimi besedami odgovorili, pa takoj zopet zaspali. Na vprašanje, če jih kaj boli, odgovarjali so vedno: nič!

Smrt gospoda dekana.

Tako je napočila sredo, dne 18. februar. Moči so gospodu dekanu očitno ginile. Blagi g. dr. Chloupek se enkrat brizgne življenskega toka (eterje) oslabelemu srcu na pomoč, a bilo je vse zaman. Začel se je smrtni boj (agonia). Zbrali smo se vsi prebivalci obširnega župnišča okoli smrtne postelje in smo opravljali cerkvene in zasebne molitve za umirajočega. Še enkrat odprejo gospod dekan že dolgo zatisnjene oči — pogledajo mrtvaško svečo in nas okoli stoječe in klečeče, oči zopet mirno zatisnejo in zaspijo v Gospodu.

Grozen jok se je oglasil po vsej hiši, ko je gospod zdravnik naznanil, da je blago srce nehalo za ta svet biti. Opravile so se iz obrednika prve molitve za rajnega gospoda dekana, potem pa smo stopili v posvet zastran dostojnega njihovega pogreba.